

Результати та обговорення. Лікування новим гелем на тлі афтозного експериментального стоматиту перешкоджає розвитку деструктивно-запальних змін у слизовій оболонці нижньої губи та ясен у 83,3% щурів, виразкові пошкодження повністю загоєні. У яснах деструктивно-запальні зміни епітелію і власної пластинки слизової оболонки також відсутні, або мали місце незначні залишки запальної реакції субепітеліально. Лікувальний ефект нового гелю на даній експериментальній моделі не тільки не поступався такому у препараті порівняння Метрогіл дента, а навіть дещо перевищував останній.

Висновки. Досліджено фармакологічну дію нового гелю. Нанесення нового гелю у лікувальному режимі за умов експериментального афтозного стоматиту сприяло нормалізації всіх клінічних та біохімічних показників, зменшенню виразності деструктивно-запальних змін та більш швидкому загоєнню слизової оболонки порожнини рота.

АНАЛІЗ СИСТЕМАТИЧНИХ ОГЛЯДІВ ПРО ДОВЕДЕНІ КЛІНІЧНІ ПОКАЗАННЯ ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕРАПАМІЛУ

Ткачова О.В., Яковлєва Л.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

tkachevaov@gmail.com

Вступ. Блокатори кальцієвих каналів (БКК) – це препарати, що виявляють комбіновану дію: підсилюють скорочувальну функцію міокарда і виявляють вазодилатуючий вплив на тонус судин. Ці ефекти забезпечуються одним механізмом: блокадою кальцієвих каналів, які є структурними елементами усіх клітинних мембран. Існує 2 типи часто використовуваних БКК з різною вираженістю описаних вище клінічних ефектів. Один з них – дигідропіридини (амлодипін, фелодипін, ніфедипін), переважно знижують артеріальний тиск (АТ) за рахунок розширення артеріального русла і практично не виявляють кардіопротекторної дії, яка забезпечує інотропний ефект. Інша група БКК – недигідропіридини (дилтіазем і верапаміл), які досить виразно впливають на міокард за рахунок зниження частоти серцевих скорочень та зменшення потреби міокарда в кисні і поряд з цим впливають на судини і знижують АТ. Верапамілу гідрохлорид є селективним блокатором кальцієвих каналів L типу I класу, чинить антиангінальну та гіпотензивну дії. Блокує потенціалзалежні кальцієві канали та порушує надходження іонів кальцію всередину клітин, зокрема кардіоміоцитів та клітин гладеньких м'язів судин, концентрація кальцію у крові при цьому не змінюється. Використання верапамілу при лікуванні хворих на гіпертонічну

хворобу (ГХ) протягом останніх 20 рр. створило значну клінічну базу даних для підтвердження його ефективності та безпеки.

Мета дослідження – аналіз систематичних оглядів про доведену клінічної ефективності і безпеку при застосуванні верапамілу при вузьких клінічних показаннях для застосування.

Матеріали та методи. Для аналізу клінічної ефективності використовували систематичні огляди, присвячені вивченню клінічної ефективності верапамілу при лікуванні серцево-судинних захворювань з чітко визначеними клінічними особливостями. Для пошуку даних використовували бази даних доказової медицини: Cochrane Library, Trip Database, PubMed, Nice, що містять вторинну інформацію за певним чітко сформульованим клінічним питанням.

Результати та обговорення. Ефективність верапамілу досліджена у значній кількості рандомізованих клінічних досліджень протягом 1997-2013 рр. та представлена в базах доказової медицини у вигляді 7 систематичних оглядів (СО). Загальна кількість пацієнтів, включених в СО, склала більше 20 тис. осіб.

В першому СО та мета-аналізі у пацієнтів із стабільною стенокардією, серцевими аритміями та ГХ (11 201 пацієнт), що мали супутнє захворювання на рак, верапаміл не продемонстрував підвищеного ризику смерті порівняно з контрольними пацієнтами, які отримували активні препарати або плацебо (1997).

Метою другого СО було проведення метааналізу різних монотерапій першої лінії (атенолол, верапаміл, еналаприл, лізиноприл, ніфедипін, амлодипін, дилтіазем, каптоприл і гідрохлоротіазид) та фіксованої комбінації амлодипіну/беназеприлу у хворих з есенціальною ГХ легкого та середнього ступеня тяжкості (1999). Загальна кількість учасників, включених в СО не зазначена. Результати метааналізу показали, що середнє абсолютне зниження діастолічного АТ після проведеного лікування в положенні лежачи на спині коливалося від 9,7 до 13,3 мм рт. Коли дослідження були зважені за розміром вибірки, було встановлено, що атенолол, верапаміл, лізиноприл і комбінація амлодипін/беназеприл показали більший вплив на зниження АТ. Загальна частота побічних ефектів варіювала від 12,1% до 41,8%, при цьому у лізиноприла був найнижчий показник, а у ніфедипіну – найвищий. Серед загальних побічних ефектів були встановлені брадикардія, артеріальна гіпотонія, нудота та запори.

У третьому СО було встановлено, що застосування антагоністів кальцію (3327 пацієнтів), в тому числі верапамілу під час кардіохірургічного втручання у хворих значно знизило частоту інфаркту міокарда, ішемії та надшлуночкової тахіаритмії (2003).

У четвертому СО було встановлено, що негідропіридинові блокатори кальцієвих каналів – дилтіазем і верапаміл були вірогідно більш ефективними в

порівнянні з плацебо або дигоксином у зниженні частоти шлуночкової аритмії як у спокої, так і під час фізичних вправ у пацієнтів з фібриляцією передсердь (2003). Таким чином, було встановлено, що застосування верапамілу дозволяє контролювати шлуночковий ритм у спокої і при фізичному навантаженні.

У п'ятому СО порівнювали клінічну ефективність верапамілу та аденозину у 692-х пацієнтів при лікуванні пароксизмальної надшлуночкової тахікардії (2011). Встановлено, що верапаміл та препарат порівняння мали подібну ефективність, але аденозин мав вищий рівень загальних побічних ефектів (нудота, гіпотонія, запори), ніж верапаміл, а останній виявляв статистично вищий рівень гіпотонії у хворих.

У шостому СО встановлено, що у пацієнтів з гіпертонічною хворобою (4 104 учасників) комбінація трандолаприл/верапаміл забезпечувала кращий контроль АТ та сприятливий ренопротекторний ефект, не збільшуючи побічних ефектів (кашель та запори) у порівнянні з верапамілом та знижуючи діастолічний АТ та альбумінурію більше, ніж лише трандолаприлом (2011).

У сьомому СО було встановлено, що внутрішньокоронарне введення верапамілу є корисним для зменшення коригованого тромболізу при інфаркті міокарда та покращення ступеня перфузії міокарда (2013). Верапаміл також знижував 30-денний індекс руху стінки порівняно з контролем. Більше того, процедура зменшила частоту серйозних несприятливих серцевих подій у пацієнтів з гострим коронарним синдромом під час госпіталізації.

Висновок. Отже, за даними семи СО, проаналізованих в базах доказової медицини на значній кількості пацієнтів встановлено, що селективний блокатор кальцієвих каналів верапаміл виявляє виражену антигіпертензивну дію, антиаритмічну дію, особливо у хворих при надшлуночкової аритмії. Він затримує проведення імпульсу в атріовентрикулярному вузлі, внаслідок чого, залежно від типу аритмії, відновлюється синусовий ритм та/або нормалізується частота скорочень шлуночків.

